

Mark- och miljööverdomstolen

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av utkast till lagrådsremiss Några förtydliganden och justeringar i de nya reglerna om bygglov

(dnr LI2026/00512)

Mark- och miljööverdomstolens inställning

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, har granskat de förslag som läggs fram i utkastet till lagrådsremiss utifrån de utgångspunkter som domstolen har att bevaka. Domstolen tillstyrker i allt väsentligt de föreslagna ändringarna och lämnar därutöver förslag på ytterligare justeringar i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, som bör övervägas.

Skälen för Mark- och miljööverdomstolens inställning

Mark- och miljööverdomstolen gör bedömningen att de justeringar som föreslås i utkastet i huvudsak är lämpligt utformade.

När det gäller de föreslagna ändringarna i 9 kap. 36 § 1 PBL bör bestämmelsens ordalydelse bli föremål för ytterligare överväganden. Enligt domstolens uppfattning bör bestämmelsen utformas så att det blir tydligt att lovplikten är kopplad till att åtgärden ska vidtas på en plats där människor som kommer att vistas i huset kan antas bli utsatta för buller från flygplatsen eller övnings- eller skjutfältet, inte att huset i sig kan antas bli utsatt för bullret. Motsvarande ändring bör övervägas i fråga om punkten 3, men då i fråga om de hästar som ska hållas i ekonomibyggnaden.

När det gäller de föreslagna ändringarna i punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2025:974) om ändring i PBL har domstolen inga invändningar mot att

utvidga tillämpningsområdet för bestämmelsen till att även gälla sådana bestämmelser om undantag från krav på lov i en detaljplan eller områdesbestämmelser som har tillkommit med stöd av motsvarande äldre bestämmelser. Bestämmelser om undantag från krav på lov i en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt den tidigare lydelsen torde dock ha beslutats med stöd av den tidigare lydelsen av 4 kap. 15 § respektive 42 § och inte *med stöd av* upphävda 9 kap. 7, 10 eller 11 §, som anges i den gällande lydelsen av punkten 3. Enligt domstolens uppfattning bör det övervägas om det inte vore lämpligare att i stället formulera övergångsbestämmelsen på följande sätt.

Bestämmelser i en detaljplan eller områdesbestämmelser om undantag från krav på lov *för sådana åtgärder som avses* i upphävda 9 kap. 7, 10 eller 11 § *eller motsvarande äldre bestämmelser*, ska fortsätta att gälla, dock längst till utgången av november 2027.

Ytterligare ändringar i PBL som bör övervägas

Enligt domstolens uppfattning bör bestämmelsen i föreslagna 9 kap. 99 a § PBL medföra en följdändring i 9 kap. 101 §.

Den föreslagna ändringen i 10 kap. 23 c § bör leda till att motsvarande ändring även görs i 10 kap. 23 §. I den senare paragrafen finns en hänvisning till 3 § 1 som bör ändras till att i stället avse 3 § *första stycket* 1.

Behov av att se över övergångsbestämmelserna i plan- och byggförordningen

Mark- och miljööverdomstolen önskar i detta sammanhang uppmärksamma Regeringskansliet på att det även kan finnas behov av att se över hur övergångsbestämmelserna till förordningen (2025:979) om ändring i PBF förhåller sig till motsvarande övergångsbestämmelser till lagen (2025:974) om ändring i PBL.

Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2025:974) om ändring i PBL ska äldre bestämmelser fortfarande gälla för ärenden som har påbörjats före ikraftträdandet och mål och ärenden som avser överklagande och överprövning av sådana mål och ärenden till dess målet eller ärendet är slutligt avgjort. I fråga om tillsynsåtgärder och påföljder med anledning av en åtgärd som innebär en överträdelse av de äldre bestämmelserna, ska dock de nya bestämmelserna

tillämpas om åtgärden enligt de nya bestämmelserna inte är en överträdelse eller leder till en lindrigare påföljd.

Enligt punkten 2 övergångsbestämmelserna till förordningen (2025:979) om ändring i PBF ska äldre bestämmelser fortfarande gälla för mål och ärenden som har påbörjats före ikraftträdandet och för mål och ärenden som avser överklagande av beslut i sådana mål och ärenden till dess att målet eller ärendet är slutligt avgjort. Enligt punkten 3 ska äldre bestämmelser tillämpas på prövningen i sak för överträdelser som har ägt rum före ikraftträdandet. De nya bestämmelserna i 9 kap. PBF ska dock tillämpas om de leder till lindrigare påföljd.

Enligt domstolen är det oklart hur övergångsbestämmelsen i PBF är avsedd att tillämpas när det är fråga om tillsynsåtgärder eller påföljder. Otydligheten kan bl.a. uppkomma när det har skett en överträdelse i fråga om en åtgärd som har varit lov- eller anmälningspliktig enligt de äldre bestämmelserna, men där det enligt de nya reglerna inte finns någon motsvarande lov- eller anmälningsplikt och följaktligen inte heller någon motsvarande bestämmelse om påföljd.

För en åtgärd som har varit t.ex. anmälningspliktig enligt den tidigare lydelsen av 6 kap. 5 § PBF finns det inte längre någon bestämmelse i den nya lydelsen av 9 kap. PBF som korresponderar med den angivna bestämmelsen. Eftersom den nya lydelsen av 9 kap. PBF endast ska tillämpas om de leder till lindrigare påföljd kan fråga uppstå om vilken betydelse denna omständighet får.

En grundläggande fråga är dessutom om det är lämpligt att nu, efter den 1 december 2025, tillämpa de äldre PBF-bestämmelserna i sak vid prövning av en byggsanktionsavgift i fråga om en överträdelse som ägt rum före ikraftträdandet. Att lämpligheten i detta kan ifrågasättas är kopplad till att de nya PBL-reglerna ska tillämpas i sak, i de fall en sådan tillämpning skulle leda till att det inte är fråga om en överträdelse eller leder till en lindrigare påföljd.

Det nu sagda innebär sammanfattningsvis att det, enligt Mark- och miljööverdomstolens uppfattning, finns anledning att se över om punkten 3 i övergångsbestämmelserna till förordningen (2025:979) om ändring i PBF har

utformats på ett ändamålsenligt sätt, givet den utformning som punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2025:974) om ändring i PBL fick i samband med riksdagsbehandlingen.

I handläggningen av ärendet har deltagit hovrättslagmannen Vibeke Sylten och tekniska rådet Johan Hjalmarsson.

Föredragande har varit Nina Hedvall Nordebo.

Vibeke Sylten

Nina Hedvall Nordebo